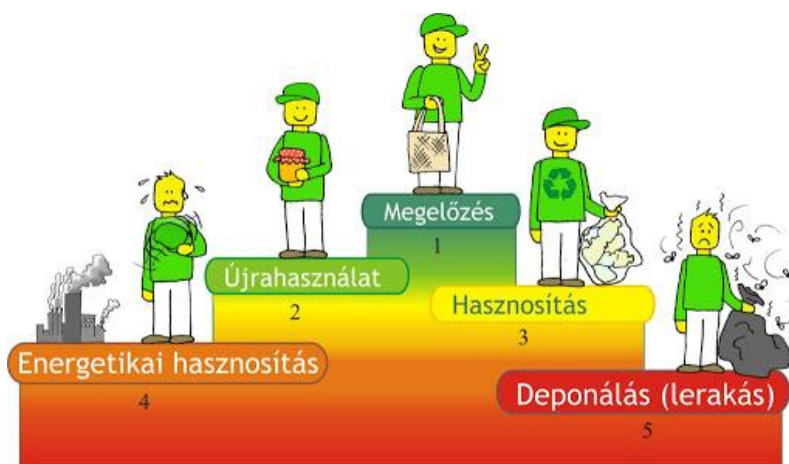

Olvasólecke

Környezetjogi szabályozások:

Egyes környezeti elemek és veszélyeztető tényezők szabályozása

8. Hulladékgazdálkodás joga

SZTE ÁJTK

Olvasási idő: 40-45 perc

Dr. Farkas Csamangó Erika

2020.

1. Uniós szabályozási keret és a hazai jogforrások

- 2008/98/EK parlamenti és tanácsi irányelv (ún. Hulladék-keretirányelv)
- hulladékhierarchia:
  - elsődlegesen **megelőzzék** a hulladék keletkezését,
  - másodsorban az el nem kerülhető „hulladékot” **előkészítik az újrahasználatra** (pl. javítás, tisztítás, bontás),
  - harmadsorban biztosítják az **újrafeldolgozást** (pl. anyag kinyerése, nyersanyag előállítás)
  - negyedsorban **egyéb úton valósítják meg a hasznosítást**, (például energetikai hasznosítás útján),
  - garantálják a keletkezett, újra már nem hasznosítható hulladék **ártalmatlanítását**.
- Magyar szabályozás: hulladékokról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény (Ht.)

2. A hulladék fogalma

A keretirányelv szerint a hulladék „*olyan anyag vagy tárgy, amelytől birtokosa megválnik, megválni szándékozik vagy megválni köteles.*” Fontos e fogalmat elhatárolni a termék, a melléktermék, illetve az alapanyag fogalmától.
(Lásd bővebben: **Palin Granit ügy C-9/00. sz.**)

A magyar környezetvédelmi törvény (Kvt.) szerint: *a hulladékok környezetre gyakorolt hatásai elleni védelem kiterjed mindazon anyagokra, termékekre, amelyeket tulajdonosa eredeti rendeltetésének megfelelően nem tud, vagy nem kíván felhasználni, illetve amely azok használata során keletkezik.* [Kvt. 30.§ (1) bek.]

A hulladéktörvény (Ht.): *„bármely tárgy vagy anyag, amelytől birtokosa megválnik, megválni szándékozik, vagy megválni köteles.”* [Ht.2 §. (1) bek. 23. pont]

3. Melléktermék fogalma

A Ht. szerint: valamely anyag vagy tárgy, amely olyan előállítási folyamat során képződik, amelynek elsődleges célja nem az ilyen anyag vagy tárgy előállítása és

- további felhasználása biztosított,
- előállítását követően közvetlenül felhasználható,
- előállítási folyamat szerves részeként állítják elő,
- a környezetet és az emberi egészséget hátrányosan nem érinti,
- további használata jogszerű, azaz meghatározott módon történő felhasználása tekintetében az anyag vagy tárgy megfelel a termékre, a környezet- és egészségvédelemre vonatkozó összes jogszabályi előírásnak.

4. Hulladékstátusz megszűnése

Egy termék, anyag hulladékká vált, de a hasznosítás révén hasznosított termék lesz belőle.

Szegedi Tudományegyetem
Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.
www.u-szeged.hu
www.szechenyi2020.hu

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Hasznosítási műveleten átesett anyag vagy tárgy a továbbiakban nem tekintendő hulladéknak a következő feltételek együttes teljesülése esetén:

- meghatározott célra rendeltetészerűen, általános jelleggel használják,
- rendelkezik piaccal vagy van rá kereslet,
- megfelel a rendeltetésére vonatkozó műszaki követelményeknek és a rá vonatkozó jogszabályi előírásoknak, szabványoknak, és
- használata összességében nem eredményez a környezetre vagy az emberi egészségre káros hatást.

Kép forrása:

https://muanyagtudatos.blog.hu/2019/01/29/a_hulladekkezesesi_piramis_avagy_lehetosegeink_a_hulladek_hasznositasara

5. Hulladékgazdálkodási alapelvek

- szennyező fizet elve: a hulladékkezelés és ártalmatlanítás költségeit nem az adófizetőnek kell viselnie, hanem annak a személynek, aki a hulladékot termelte.
- gyártói felelősség elve: a gyártó termékeinek hatásáért azok élettartama végéig felelős.
- közelség elve: a hulladékot a keletkezési helyéhez képest a lehető legközelebb kell ártalmatlanítani.
- forrásnál történő fellépés elve: „a környezeti kárt lehetőség szerint annak forrásánál kell elhárítani”.
- erőforrás-gazdálkodás
- hulladékkezelés prioritási sorrendje: megelőzés, újrahasználat, újrahasznosítás, hulladékégetés energianyeréssel, hulladékártalmatlanítás.

6. Hulladékgazdálkodási tevékenységek

- hulladék gyűjtése;
- hulladék kereskedelme, közvetítése, szállítása;
- hulladék hasznosítása;
- hulladék tárolása;
- hulladék ártalmatlanítása;
- hulladék behozatala, kivitele és átszállítása.

A hulladékgazdálkodási tevékenységek hulladékgazdálkodási engedély alapján, vagy hatósági nyilvántartásba vételt követően végezhetőek. Az engedély általában 5 évre szól.

6.1. A hulladék gyűjtése

- A **gyűjtés** a hulladék hasznosítási vagy ártalmatlanítási célú összeszedése, előzetes válogatása, rendszerezése a további kezelés számára.
- A **hulladék birtokosának kötelezettsége** a hulladék összegyűjtése és átadása („megválni köteles”).
- A hulladéktermelő az ingatlanon képződött hulladék gyűjtését az ingatlan területén hulladékgazdálkodási engedély nélkül **legfeljebb 1 évig** végezheti.

A szabályozás értelmében a gyűjtés két tevékenységet jelent:

- *egyrészt az ingatlanhasználó* az ingatlanon képződött hulladék gyűjtését végzi. 2015-től kötelező hulladéktípusok szerint elkülönítetten, szelektíven gyűjteni a hulladékot.
- *másrészt a hulladékkezelő* a hulladékot a termelőtől összegyűjti, begyűjti. A szabályozás értelmében *hulladékkezelő* — aki általában nem a hulladék termelője, tulajdonosa vagy birtokosa — az, aki gazdasági tevékenysége körében mástól átveszi és kezeli a hulladékot. Az ingatlanhasználó átadja a hulladékot az arra feljogosított közszolgáltatónak, gyűjtőnek vagy kezelőnek, kereskedőnek, közvetítőnek. Települési hulladék esetén átadásnak minősül, ha az ingatlanhasználó kiteszi gyűjtőedényben a hulladékot a közterületre vagy az is, ha elviszi a gyűjtőpontra, hulladékudvarba.

Kép forrása: <https://www.edenkert.hu/vilagos-zold/zold-bolygo/szelektiv-hulladekgyujtes-magyar-felmeres/5757/>

Az **iskolai papírgyűjtés** engedély nélkül végezhető, a nevelési-oktatási intézmény papírhulladék gyűjtése céljából évente legfeljebb 2 alkalommal, és alkalmanként legfeljebb 5 nap időtartamban papírhulladékgyűjtési kampányt szervezhet, amelynek során a papírhulladékot a vele jogviszonyban álló gyermektől, tanulótól gyűjtésre vonatkozó hulladékgazdálkodási engedély nélkül, a területén kialakított átvételi helyen

átveheti. Az átvett papírhulladék kezeléséről a nevelési-oktatási intézmény gondoskodik.

6.2. A hulladék szállítása

Szállítás a hulladék telephelyen kívüli, telephelyek közötti mozgatása, azaz polgári jogi értelemben ez speciális, külön engedélyhez kötött fuvarozási tevékenység.

Hulladékot csak hulladékgazdálkodási engedély birtokában lehet *szállítani*, kivéve

- a) a természetes személy ingatlanhasználó az elkülönítetten gyűjtött háztartási hulladékot hulladékgyűjtő pontra, hulladékgyűjtő udvarba, átvételi helyre vagy hulladékkezelő létesítménybe szállítja, valamint
- b) a gyártó, a forgalmazó az átvételi kötelezettséggel érintett hulladékot hulladékkezelő létesítménybe szállítja.

6.3. A hulladék hasznosítása

A *hulladékhasznosítás* minden olyan gazdasági tevékenységet felölel, amely megvalósítja a termelésben, vagy szolgáltatásban történő felhasználást. A hasznosítás történhet a hulladék eredeti *anyagi megjelenési formájában*, vagy *kémiai, biológiai és fizikai átalakítással*. A hasznosítási műveletek nem kimerítő listáját a Ht. 3. sz. melléklete tartalmazza.

Kép forrása: <http://kornye.hu/ujrahasznosithato-hulladek-gyujtese-kornyen-12/>

6.4. A hulladék tárolása

A hulladék *tárolása* a keletkezés helyén történő elhelyezése. A tárolás nem lehet korlátlan, fő szabály szerint **egy évnél rövidebb** ideig tarthat.

6.5. A hulladék ártalmatlanítása

Az *ártalmatlanítás* a hulladékok hasznosítási lehetőségének hiányában szükséges, alapvetően a hulladék környezetre veszélyes tulajdonságainak mérséklését, megszüntetését célzó tevékenység. A legelterjedtebb ártalmatlanítási forma a *hulladék lerakása* a környezet elemeitől elszigetelt hulladéklerakóban.

7. A települési önkormányzat kötelezettségei, közszolgáltatás

A települési hulladékkezelés **kötelező közszolgáltatás**, amelyet az ingatlantulajdonosok, a környezethasználók a jogszabályban foglalt általános és az önkormányzati rendelettel megállapított helyi szabályok szerint kötelesek igénybe venni.

A települési *folyékony hulladék*, azaz a közcsatornába nem engedhető lakossági szennyvíz kezelése 2013-ig a hulladékkezelési közszolgáltatás körébe tartozott. Továbbra is az önkormányzat feladata e közszolgáltatás ellátása, de ezeket az anyagokat már nem hulladékként, hanem a vízgazdálkodás szabályai szerint kell kezelni.

A szolgáltatás helyi sajátosságait **rendeletben** állapítja meg az önkormányzat. A közszolgáltatási díj mértékét miniszteri rendelet rögzíti *hatósági ármegállapítás* körében. A díj mértékére a Magyar Energetikai és Közműszabályozási Hivatal tesz javaslatot és a Koordináló szerv szedi be.

8. Az ingatlanhasználóra vonatkozó szabályok

Az ingatlanhasználó feladatai:

- a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás ellátásához szükséges feltételeket a közszolgáltató részére biztosítja,
- a közszolgáltatást köteles igénybe venni. [Ht. 38.§ (1) bek.]
- a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás ellátásáért hulladékgazdálkodási közszolgáltatási díjat fizet,
- a Koordináló szerv felhívására a nevét, székhelyének, telephelyének címét, adószámát, lakóhelyének, tartózkodási és értesítési helyének címét megadja,
- az érintett ingatlan területén képződő települési hulladékot elkülönítetten gyűjti, és azt a közszolgáltatónak rendszeres időközönként átadja.

Kivéve:

- A természetes személy ingatlanhasználó a települési hulladék részét képező elkülönítetten gyűjtött hulladékot hulladékgyűjtő pontra, hulladékgyűjtő udvarba, átvételi helyre vagy a közszolgáltatás körébe tartozó hulladékot kezelő hulladékkezelő létesítménybe szállíthatja, és ott a jogosultnak átadhatja vagy gyűjtőedényben elhelyezheti.

- A gazdálkodó szervezet ingatlanhasználó a háztartási hulladékhoz hasonló hulladék részét képező elkülönítetten gyűjtött hulladék kezeléséről gondoskodik.
- A települési papír-, üveg-, műanyag, fém- és zöldhulladékot a vegyes hulladéktól elkülönítetten kell gyűjteni. Az elkülönített gyűjtés céljára szolgáló gyűjtőedénybe kizárólag olyan típusú, fajtájú vagy jellegű települési hulladék helyezhető el, amelynek gyűjtésére a gyűjtőedényen szereplő jelzés vagy felirat vonatkozik. Az elkülönítetten gyűjtött papír-, fém-, üveg- és műanyag hulladékot tartalmazó gyűjtőedényben zöldhulladékot elhelyezni nem lehet.

A vegyes hulladék szabványos gyűjtőedényben történő gyűjtéséhez a közszolgáltatónak biztosítania kell azt, hogy az ingatlan használó legalább két különböző **gyűjtőedény** közül választhasson. A közszolgáltató olyan úrtartalmú gyűjtőedényzetet használatát köteles biztosítani az ingatlanhasználó számára, amely biztosítja, hogy az adott háztartásban keletkező fajlagos hulladék mennyiség az adott úrtartalmú gyűjtőedényzetben elhelyezhető.

A közszolgáltató az ingatlanhasználótól legalább a következő hulladékfajtákat **házhoz menő gyűjtési rendszerben** szállítja el:

- a) műanyag hulladék,
- b) fém hulladék,
- c) papír hulladék,
- d) vegyes hulladék.

Kép forrása: <https://piliscentrum.hu/hirek/budakalasz/budakalasz-hulladekszallitasi-informacioi/>

A gyűjtőedénybe helyezett települési hulladék a hulladéktermelő tulajdonát képezi addig, amíg az a közszolgáltató birtokába kerül.

Ha a gyűjtőedényt a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás ellátásának biztosítása céljából közterületen helyezték el, a hulladék a gyűjtőedényben történő elhelyezéssel a közszolgáltató tulajdonába kerül.

Házhoz menő lomtalanítás esetében a lomtalanításra vonatkozó közszolgáltatást az ingatlan-használó csak a közszolgáltatóval előre egyeztetett időpontban veheti igénybe,

és ilyen eset-ben a lomhulladék közterületen nem helyezhető el.

9. A hulladékgazdálkodási közszolgáltatásra vonatkozó általános szabályok

A Nemzeti Hulladékgazdálkodási Koordináló és Vagyonkezelő Zrt. (NHKV) felügyelete alá került az egész ország területén a közszolgáltatás körében gyűjtött hulladékok kezelése. A szervezet a hulladékkezelés koordinációját látja el.

10. Hulladéklerakási járulék

Abból a célból, hogy minél kevesebb hulladék kerüljön lerakásra, a Ht. a lerakók üzemeltetőit hulladéklerakási járulék megfizetésére kötelezi. A hulladéklerakó üzemeltetője, illetve ártalmatlanítási művelet végzője a hulladéklerakás csökkentése, valamint a meghatározott hasznosítási arányok teljesítése érdekében hulladéklerakási járulékot fizet. A hulladéklerakási járulék nem áthárítható. [Ht. 68.§ (1) bek.] Mértéke a lerakott hulladék mennyiségétől függ.

11. A hulladékjog szankciórendszere

Közigazgatási szankció

A környezetvédelmi hatóság a hulladékbirtokost, a hulladék tulajdonosát, illetve a környezethasználót **kötelezi**:

- a) a jogszabályban foglalt vagy hatósági határozatban előírt kötelezettségeinek betartására, illetve a jogsértő állapot megszüntetésére, ha az előírásokat megszegi, teljesülésüket elmulasztja, illetve a hulladékgazdálkodási engedélyhez vagy a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási engedélyhez kötött tevékenységet az engedélytől, a nyilvántartásba vételhez kötött tevékenységet a nyilvántartástól eltérő módon gyakorolja;
- b) a környezetet veszélyeztető, szennyező, illetve károsító *tevékenység felfüggesztésére, abba-hagyására*, az eredeti állapot helyreállítására;
- c) a környezet szennyezése esetében olyan intézkedés megtételére, amely a környezet-szennyezést csökkenti vagy megszünteti, a környezet károsodását kizárja.

A környezetvédelmi hatóság **felfüggeszti, korlátozza vagy megtiltja** a hulladékgazdálkodási engedélyhez, hulladékgazdálkodási közszolgáltatási engedélyhez kötött tevékenység engedélytől eltérő vagy engedély nélküli, valamint a nyilvántartásba vételhez kötött tevékenység nyilvántartástól eltérő vagy nyilvántartás nélküli folytatását.

Hulladékgazdálkodási bírság megfizetésére köteles:

az a természetes vagy jogi személy, egyéni vállalkozó, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki (amely)

- a) a hulladékgazdálkodással kapcsolatos jogszabály, közvetlenül alkalmazandó uniós jogi aktus vagy hatósági határozat előírásait megsérti,
- b) hatósági engedélyhez, hozzájáruláshoz, nyilvántartásba vételhez vagy bejelentéshez kötött hulladékgazdálkodási tevékenységet engedély, hozzájárulás, nyilvántartásba vétel vagy bejelentés nélkül, továbbá attól eltérően végez, vagy
- c) a melléktermék előállításáról vagy képződéséről a környezetvédelmi hatóságot nem vagy nem megfelelően tájékoztatja, hulladékot terméként vagy melléktermékként használ fel, forgalmaz vagy tárol. [Ht. 86.§ (1) bek.]

Büntetőjogi szankció

A Büntető Törvénykönyv (Btk.) 248. § - a rendelkezik **a hulladékgazdálkodás rendjének megsértése** tényállásáról. A Btk. szerint hulladék: mindaz, amit a hulladékról szóló törvény hulladéknak minősít, ha alkalmas az emberi élet, testi épség, egészség, a föld, a víz, a levegő vagy azok összetevői, illetve élő szervezet egyedének veszélyeztetésére.

Elköveti a bűncselekményt egyrészt az, *aki arra a célra hatóság által nem engedélyezett helyen hulladékot elhelyez.*

Elköveti a bűncselekményt másrészt az, *aki engedély nélkül vagy az engedély kereteit túllépve hulladékgazdálkodási tevékenységet, illetve hulladékkal más jogellenes tevékenységet végez.*

Ha veszélyes hulladékra követik el minősített esetnek minősül. Gondatlanságból is el lehet követni.

Szabálysértés

A 2012. évi II. törvény 196. §-a tartalmazza a **köztisztaság szabálysértését**: aki a közterületen, a közforgalom céljait szolgáló épületben, vagy közforgalmú közlekedési eszközön szemetel, ezeket beszennyezi, vagy a felügyelete alatt lévő állat által a fent megjelölt helyen okozott szennyezés megszüntetéséről nem gondoskodik, szabálysértést követ el.

Aki települési hulladékot a közterületen engedély nélkül lerak, elhelyez, vagy nem a kijelölt lerakóhelyen rak le vagy helyez el, szintén elköveti ezt a szabálysértést.

Olvasóleckében szereplő Interaktív feladat:

- ❖ Tanulmányozza át a Palin Granit ügyet (C-9/00.)! Milyen kérdéseket tárgyal ez a jogeset?
- ❖ Hulladékgyűjtési szokásokat összegyűjtő kvíz, melyre válaszolva megtudhatjuk, mennyire környezetbarátok a szeméthyűjtési szokásaink: Elérhetőség: <http://humusz.hu/kvizek/6704>

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával. A tananyag elkészítését az EFOP-3.6.2-16-2017-00007 azonosító számú, Az intelligens, fenntartható és inkluzív társadalom fejlesztésének aspektusai: társadalmi, technológiai, innovációs hálózatok a foglalkoztatásban és a digitális gazdaságban című projekt támogatta. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásában valósul meg.

